

Groep I

7 december 1958,

Goeden morgen, vrienden.

Het zal u niet verbazen, dat wij nu het zo langzaam aan de richting van Kerstmis uitgaat ook proberen om deze tijd en

DEZE KERSTSFEER WAT NADER TE DEFINIËREN

Ik weet wel, dat dit elk jaar terugkomt en dat sommigen het misschien wat vervelend of wat te vroom vinden, maar wij mogen niet vergeten, dat Kerstmis een buitengewoon feest is. Een feest, waarbij de gehele stemming van de wereld - zij het dan ook maar voor een kort ogenblik - verandert.

Nu is het betrekkelijk moeilijk om dit een christelijke beschouwing te noemen. Want ik ben van plan het Christendom er buiten te laten. Juist van de buitenzijde bezien krijgt dit specifiek christelijke feest n.l. weer een geheel andere inhoud en een geheel andere betekenis. En dan wil ik beginnen met iets aan te halen uit een tijd, dat er nog helemaal geen Christendom was. De geschriften zijn indertijd op hout vastgelegd. Naar ik meen wordt er zelfs nog een exemplaar van deze geschriften en spreuken op het ogenblik bewaard. Het is geloof ik de 1000 kopie onderdehand, maar dat geeft niet. Het is in ieder geval op het ogenblik nog te achterhalen. Er wordt n.l. dit gesteld;

Wanneer de mens denkt, spreekt hij tot de goden en de goden antwoorden op zijn gedachten. Toch beseft de mens dit niet. Eerst de verlichte, zijn eigen werken en krachten kennende, zal bewust spreken tot hen, die hem regeren. En door hen geleid zal hij hen leiden, zodat zij één zijn en onverbreekelijk verbonden,

De gehele verhandeling, waaruit ik dit naar voren breng, houdt zich bezig met de werking van de goden op de mensen en van de mensen op de goden. Maar wanneer vinden wij nu werkelijk op aarde eens een gedachte, die zo sterk is, dat zij iedereen a.h.w. beroert? Denkt u eens aan de steeds groeiende verwachting van Kerstmis. Misschien een verwachting, die hier en daar gebonden is aan commerciële belangen maar een verwachting, die zich openbaart in de kerstboompjes, die verschijnen, in het kerstgeschenk misschien, dat wordt gekocht, evenzeer als in de kerken, die hetzij met prediken hetzij met ritueel, langzaam maar zeker naar het punt van de geboorte van de Verlosser toesturen. "En wanneer dat punt eenmaal gekomen is, het ogenblik van Kerstmis, dan wordt de mens," zoals men zegt, "sentimenteel." Hij vergeet een ogenblik zijn werkelijkheid. Hij wil niet meer spreken van vijanden. Hij gelooft voor een kort ogenblik in vrede op aarde.

Nu is een ding zeker; waar gedacht wordt met overtuiging of met intensiteit, daar wordt iets geschapen. Daar, waar het sentiment spreekt, spreekt over het algemeen een onbewuste innerlijke drang, die je ver kan verheffen boven hetgeen je redelijk zou kunnen beseffen en beredeneren. Schrijft niet reeds de bekende rabbi Schlomon in zijn geschriften; "Waar negen verenigd zijn en hun gedachten samensmelten, daar treedt de mens voor de troon Gods." Nu is deze rabbi een magiër. Hij erkent de magische wet. En zijn getal 9 is hier gebruikt, niet in de eerste plaats om een quorum aan te duiden, maar om weer te geven a.h.w., hoe het samengaan in het opperpriesterlijke - dus het zich een ogenblik in God verzinken, voor God durven treden - een wonderbaarlijke werking heeft op het heelal.

Wanneer je de Christenen ziet met Kerstmis, dan staan ze voor de kerstboom en ze zingen allerhande kerstliedjes. Ze gaan naar een kerststal toe en treden in gedachten een ogenblik de stal van Bethlehem binnen en staan daar voor het kind Jezus. Onbewust treedt met Kerstmis de christelijke wereld voor haar God. En het is geen wonder, dat daarop een antwoord moet volgen. Dat de mens dat antwoord verwerpt en niet verstaat, is zijn zaak. Maar dat de kracht is geschapen op dat ogenblik, is zeker.

In de magische werken van El ab Ruzrael (?) een pseudoniem van een Arabische wijsgeer vinden we over die gedachtekracht juist o.m. het volgende; Waar de gedachten zijn samengesmeed en de kracht is geworpen als een pijl in de verte, is er niemand, die haar in haar baan kan stuiten. Datgene, wat de magiër wekt, onttrekt zich aan zijn beheersing. Eerst wanneer het tot hem keert, zal hij er meester over zijn.

Wanneer de mensheid in haar denken en streven een ogenblik de kracht van de vrede weer voelt, een ogenblik in vereniging met haar idee van God deze kracht a.h.w. richt op de mensheid, dan kan die mensheid verder zo oorlogszuchtig zijn als zij wil, dan is er iets geschapen, waardoor het antwoord (vrede) op de wereld komt. Je kunt dit doen op een magische manier. Je kunt dit misschien ook doen op een laat ons zeggen wat meer prozaïsche manier of zelfs op een zuiver religieuze wijze. Dat doet er weinig aan toe. Wanneer de mensheid deze kracht wekt uit haar sentiment, uit haar gevoelswereld, die veel verdergaat dan alle rede, dan is, er een kracht geschapen, die de wereld kan beheersen.

Het enige, wat ontbreekt op deze wereld, is de aanvaarding. We zien die tegenstelling in het christelijke verhaal zelf geopenbaard, Jezus wordt geboren; kort daarop de kindermoord te Bethlehem. En ook dat is weer begrijpelijk. Want hij, die heerst, vreest de goden om hun macht. Om zijn heerschappij te bewaren zal hij trachten de goden te doden en daarin zijn eigen ondergang betekenen.

De mensheid van heden vreest het Christendom, het ware Christendom, misschien nog meer dan fascisme of andere dictatoriale neigingen van politieke partijen. Want het ware Christendom erkent geen stoffelijk gezag. Het erkent alleen God. Toch reageert men een ogenblik op deze erkenning. Mag ik dan niet met een van de oude profeten uitroepen; "Volk, ween; want uw kracht is gebroken. Verberg uw aangezicht en bestrooi uw hoofden met as; want ziet, hij, die u voorging als een lichtende zuil, heeft u verlaten."

De mensheid, die gezocht heeft naar zichzelf, deze egomane groeperingen, die voor zichzelf menen het enige oordeel, de enige waarheid te hebben, worden in deze zee van gevoelens, die een ogenblik die begrenzing doet vergeten, van hun macht ontroofd. De groten worden onttroond.

Er komen jaren, waarin die onttroning van macht voor u steeds duidelijker zal worden. Want Kerstfeest is niet alleen maar iets, wat lang geleden is gebeurd. Het is een kracht, die in de wereld steeds is blijven doorklinken en die bij elke viering iets van gewicht, iets van momentum gewonnen heeft. Nu echter is men gekomen in deze wereld tot een punt, waarbij de vrede de behoefte is van alle mensen.

Zeker, de staatshoofden gaan nog verder met hun verwrongen handelen. Zeker, de conferenties gaan nog verder met hun nutteloze strijd. Soldaten marcheren nog en in vele staten zijn de geheime politietroepen bezig om alle verdachten alvast op te schrijven, zo ze hen althans niet onmiddellijk in de gevangenis kunnen doen werpen. Maar dat zijn maar verschijnselen. Daarachter is deze haast apathische honger naar vrede, dit zoeken naar een ogenblik van verlossing, dat niet alleen in de christelijke landen heerst.

O, er zijn er, die niet geloven in Kerstmis en niet in Christus. Maar ook hier vinden we weer een antwoord in de oude geschriften. Het is in de commentaren op de Thora geschreven, een 400 jaar voor Christus geboren werd. "Want zo de heidenen hun God erkennen en in Hem de Allerhoogste eren, zal de Allerhoogste hen niet zegenen boven ons, die waarheid kennen en Hem verwerpen?" Dan volgt er weer: "Wee u, volk van Israël."

Is het niet zo, dat in het zoeken naar de vrede, naar de eenheid, naar de harmonie, de hele wereld op het ogenblik uitroept; "God, geef ons vrede!" Ook wanneer die God communisme heet of partij. Ook wanneer die God misschien een verwrongen reeks van filosofische beelden is geworden, of zich nog steeds fluitspelende voortbeweegt over de vreemde velden van een hindoehemel. De hele wereld roept om vrede. En Kerstmis is een feest van vrede. Dan behoeven wij in deze dagen ons in het geheel niet bezig te houden met het al of niet waar zijn van Kerstmis,, of de historische of folkloristische betekenis ervan. Het zij ons voldoende te constateren; Er is een honger naar vreugde, naar vrede, naar licht. En die honger omspant de hele wereld.

Dan zit u hier bij elkaar en u denkt misschien; "Nu ja, wat gaat ons dat aan? Wat kan dit nu voor ons betekenen? Het is mooi, het is aardig; maar waar kom ik erbij aan te pas?" Ik wil u proberen dat antwoord te geven:

Alle dingen, die in uzelf leven en in de wereld worden weerkaatst, zullen in u hun volle werking vinden. Alle gedachten der mensheid, waaraan gij deel hebt, bewust of onbewust, zij zullen mede uw leven bepalen. Alle bewustzijn, dat gij bezit, zal bevestigd worden in dit onbewust streven van de wereld. Uw Kerstfeest geldt voor u ook.

En dan kunt u misschien spreken als in de tijden van het magische gebruik, hopende op de Machtige, die is het licht van de zon, geschapen om de harmonie van de kosmos uit te drukken in dit zonnestelsel. Dan kunt ge roepen tot Hem, die men noemt Immanuel en Adonai. Ge kunt roepen tot de heersers der geesten, tot Arcan. Ge kunt roepen tot al diegenen, die samenstaan en de uren regeren. Ge kunt roepen Gabriël en Samuël, Azraël, Echiël. Ge kunt hen roepen altezaam. Maar hoe gij ook roept, boven het licht van de zon is een geestelijk licht, dat de wereld regeert. Ge kunt neerknielen en zeggen; "Heer Jezus, gij, die ons verlost hebt, sta ons bij. Help ons en geef ons uw vrede en uw kracht." Maar ook boven hem is een licht en een kracht. En gij spreekt daartoe.

Misschien zult ge het nog niet beseffen in deze dagen. Misschien meent ge, dat het ogenblik van ontroering, wanneer het "Stille Nacht" klinkt, alleen maar een sentimentele uiting zonder meer is. Maar wordt dit geheel niet geboren uit uw verlangen naar licht en naar vrede? Is niet de dragende kracht van deze duistere weken het zoeken naar licht en naar vrede door een hele mensheid? En denk niet, dat dat gebonden is aan de zon. Hier zal het dadelijk misschien duister zijn en sneeuwen. Maar elders brandt de zon, haast verterend fel. Daar heeft men geen pijnbomen, maar toch staat er ergens een groene boom en mensen in badpak liggen er omheen en ook zij zingen hun kerstlied.

Ge denkt misschien, dat het beschaving is. Maar ergens in de jungle vieren een paar jagers Kerstfeest. Ergens in Afrika, primitieve negers, die niet eens weten wat Christendom is volgens uw westerse opvatting, bidden tot het Kind, dat geboren is. Het is universeel. Ergens zitten een stel partijmensen in Rusland en zij spreken met elkaar en citeren Marx en Lenin en verstolen halen ze een paar argumenten van Stalin aan. Maar hun zin is dezelfde; Hoe vinden wij de vrede, het geluk op de wereld? In China zijn de soldaten en de rovers en elk van hen spreekt zijn eigen reeksen van gedachten. De een zich misschien baserend op de nieuwe stellingen, Mao's nieuwste redevoering, zijn nieuwste artikel. De ander misschien op de oude wijzen, op het taoïstisch beginsel, dat verloren dreigt te gaan. Maar ook zij spreken in feite hetzelfde; Geef ons vrede. Geef ons de mogelijkheid om van onze wereld iets te maken.

Daar ligt Kerstmis, Dat is de zin. Zoals de dichter zegt; "In mij leeft een heimwee, een herinnering van lichte velden en een zon, die banen trekt in een hemel, als uitparelen gemaakt. Ik voel mij gevangen, geketend in duister en ik bid, dat een komt, die mijn ketenen slaakt." De geesten der mensen, zoals ze thans op deze wereld leven, ze hebben die grotere vrijheid gekend en die vrijere velden. Zij hebben het licht gekend, dat speelt in een vormenwereld. Misschien klopt ergens van binnen al een bewustzijn, waarin de kosmos zelf wordt tot een licht, dat door je heen pulseert, je beroert en je voortdurend blijft achtervolgen, totdat je er één mee bent.

Als Kerstmis komt, heeft de mens heimwee en hij beseft niet waarnaar. Hij spreekt misschien over de goede oude tijd of hij probeert het religieus te verklaren. Maar in feite zoekt hij naar de werkelijkheid, naar datgene, wat achter de sluier verborgen is. De sluier, die men de dood noemt. Met Kerstfeest zoekt de mensheid, bewust of onbewust, in zich een weerklank te wekken van het eeuwige leven, waarin vrede is en harmonie, omdat God alleen bestaat en alleen superieur is.

Wanneer u dat alles kunt volgen, kunt begrijpen, dan zult u misschien ook aanvaarden, dat ik voor dit Kerstfeest, dat gaat komen, een reeks van zuiver heidense citaten heb genomen, Ja, wat meer is, dat ik alleen kan trachten die waarheid te onthullen, wanneer ik vrij vertalend teruggrijp naar datgene, wat de wereld al meer dan 5000 jaren lang kent. Het simpel en magisch geheim, verborgen in de boeken onder het zegel des levens.

"Weet gij, gij die helden zijt, gij die dwazen zijt, gij die wijzen zijt, armen en rijken, gij allen, dat wie de sluier breekt gebonden is aan een waarheid, die hij niet meer kan ontgaan." Dat is

de waarschuwing. Denk erom, je kunt niet waarheid kennen en als mens blijven leven zonder meer. Maar ga je achter de sluier, dan openbaart zich ook een nieuwe wereld." Dan schrijft - na die waarschuwing - een lang vergeten hand en herleeft een lang vergeten denken; "Uit de gedachte van de Schepper is de schepping ontstaan en uit de schepping het denken van de mensheid. Vele vormen heeft de Schepper vóór ons en wij geven Hem vele namen en toch is Hij één. Achter wat wij leven noemen, achter wat wij dood noemen, ligt de zee van de denkende Kracht, waaruit al is opgebouwd. In deze zee te zijn is de vreugde en de vrede. Op te lessen in deze zee is de voleinding. Want geen vorm, geen gedachte en geen tijd van de mens heeft betekenis dan door dit ene.

Gij, die vreest te sterven of verlangt te sterven, gij denkt aan de wouden en aan de lotusvijver. Gij denkt aan de paleizen, die u wachten. Maar zoals het menselijk leven vergaat, zo zullen zij vergaan. Gij, die meent wijs te zijn, gij wilt uzelve zien als een brandpunt, waarin de wonderlijke kleuren spelen, die op uw aarde uit de zon geboren worden. Maar gij weet niet, dat deze kleuren vergaan; want zij zijn de delen van het geheel, maar niet de werkelijkheid.

Achter de sluier ligt het duister, dat door het onbegrip wordt opgebouwd. Het duister, dat uit het niet erkennen en het niet weten voortkomt. Maar gij, die wijs zijt, gij, die openstaat voor de oneindigheid en de kracht, aan u zij het onthuld. Niets schijnt God te zijn voor hen, die een wereld roemen. Maar alle wereld wordt tot niets, wanneer Zijn werkelijkheid is geopenbaard. Want kracht is Hij en Zijn kracht spreekt door alle wezens. In alle dingen zult gij Hem erkennen en ge zult zijn een deel van Zijn gedachte, een deel van de zee, die is Zijn kracht en wezen. En zo, één met het leven, zult ge gaan zonder strijd en zonder begeerten, zonder angst en zonder vragen, bewogen door het ritme, waarin de Schepper denkt."

U moet mij niet kwalijk nemen, dat ik niet verderga. Er is méér, want dit behoort tot de inleiding. Maar er is een punt, dat op een gegeven ogenblik voldoende is. Dat is hier meen ik ook. Want hierin heb ik het beeld gevonden, dat mij de - misschien niet geheel christelijke - erkenning van een Kerstfeest weergeeft, Het één zijn in een zee van leven. Dat is de menselijke honger. Dat is het feest, dat ge viert. Dat is het geheim, dat schuilt achter al uw zoeken naar contact met andere werelden naar een andere en betere werkelijkheid.

En dan wil ik u op deze dag trachten een antwoord te geven op die vragen, die onbewust in u rijzen. Zoals thans deze dagen voor Kerstmis langzaam, langzaam de spanningen vergaren, langzaam maar zeker de sfeer opvoeren, van af het eerste groen, dat als handelswaar de straten siert, tot het laatste moment, waarin een boom leeft als een sieraad en waarin het licht een ogenblik Kerstmis verkondigt, terwijl de klokken met hun zwaar gebeier de ruiten haast doen trillen, zo gaat het met U. Ook gij leeft in een tijd van voorbereiding. Op dit ogenblik zoekt ge misschien nog uw weten uit te breiden of een bevestiging te zien van de stellingen, die u lief zijn. Maar dit alles is naar een begin. Dit alles is voorbereiding. Dit is nog de sluier. Misschien dat ge zo dadelijk een visioen krijgt van een andere en een vrediger wereld en ge zult zeggen; "Maar daar heb ik dan toch de oplossing gevonden." En ook dat is niet waar.

Kerstfeest is het feest der versmelting. Het is niet God, Die op aarde komt. Het is God, Die één is met de aarde. Ook gerealiseerd, voor een ogenblik door de mens, zij het in beperkte mate. Eerst wanneer de verschijnselen en de verlangens naar uiting en openbaring in u zijn vergaan en daarvoor in de plaats komt de stilte, die anderen misschien een leegte noemen, maar die voor u vol is van een stil denken en een stil geluk, dan zult ge we ten wat verlossing, wat de geboorte van de bevrijding is.

Denk niet, dat dan het leven is afgelopen. Toen Jezus werd geboren, moest hij nog gekruisigd worden. Eerder was niets volbracht. Ook wanneer gij in u reeds kent dit stille geluk, deze eenheid, zal het leven u verder voeren door verschillende sferen en werelden heen. Maar ge zult onaantastbaar zijn, omdat ge meester zijt over uzelf in een volledige aanvaarding van het Goddelijke.

Datgene waarnaar gij streeft is niet, mijne vrienden - al denkt ge het ook duizend maal - de uitbreiding van uw bewustzijn of de vergroting van uw weten. Het is uw honger naar deze stille vrede. Kerstmis is daarvan het symbool.

Wanneer steeds sterker in dit verder schrijven van de Adventstijd, de tijd van wachten, de spanningen van Kerstmis voor u merkbaar worden, het verlangen naar vrede steeds duidelijker naar voren treedt, spreek dan tot uw God, zoals gijzelf wilt. Vraag niet, maar erken Hem; in álle dingen. Opdat gedragen door dit gemeenschappelijk beleven en denken van een groot

gedeelte van de wereld het u mogelijk zal worden de vredige stilte te kennen, die is de werkelijke vrede Gods en de werkelijke bereiking.

Daarmede, vrienden, zij het voor vandaag genoeg. Ik geef het woord over aan een volgende spreker. Goeden morgen.

Goeden morgen, vrienden.

Het is soms mogelijk om uit halfverstane begrippen een sfeer of een stemming op te bouwen, die ons beroert en die ons schijnbaar aan een ogenblikkelijke werkelijkheid ontrukkt. We worden zacht gewiegd op onbegrepen woorden, waarvan we de bedoeling aanvoelen, zoals het kind, dat in het gemompel van de moeder niet hoort de woorden en de uitdrukkingen van liefkozing, maar de verzekerdheid van geborgen zijn, van vrede, van rust, van veiligheid. Ongetwijfeld zult gijzelve vaak trachten een sfeer te creëren of te ondergaan. Ge zult voor uzelf trachten die oude geborgenheid van kindzijn terug te roepen of misschien meer nog de eenheid, die mijn voorganger zo schoon heeft omschreven, voor uzelf een ogenblik tot werkelijkheid te maken.

In het karakter van deze ochtendbijeenkomst past het mij niet om al te wetenschappelijk te worden. Maar ik wil toch wel de nadruk leggen op een paar punten, die u misschien behulpzaam kunnen zijn bij het scheppen van deze sfeer. Die u anderzijds ook ongetwijfeld in staat zullen stellen de resultaten daarvan voor uzelf beter te ondergaan.

Alle sfeer wordt geboren uit denken. Voor de mens betekent denken niet alleen de innerlijke gedachte, maar ook de uitdrukking ervan. Als zodanig is elk woord, elk gebaar, elke stemintonatie een weergave van een innerlijk bestaan, een innerlijk wezen. Wanneer dit uit het gehele hart komt, uit de gehele persoonlijkheid, dan zullen al deze kleinigheden tezamen een ban kunnen opbouwen, die niet slechts uw omgeving tot eenheid brengt, tot rust of tot vrede, tot geluk misschien of tot een vreugdige uitbundigheid, maar die ook wel degelijk uzelve mede daarin betrekking u verheffen kan boven het alledaagse.

Het is niet noodzakelijk een gróót gebeuren als aanleiding te nemen. Het is ook niet noodzakelijk om met grootse middelen en uitbundige feestelijkheid een dergelijke sfeer te scheppen. Soms is het voldoende om rustig te zitten en alleen te ondergaan, wat rond je is. Maar je kunt nooit iets ondergaan, wat je niet zelve scheidt. De mens, die droefheid of mismoedigheid uitstraalt, de mens, die in zijn ongeduldig zoeken naar waarheid met een zekere wrevel het leven te lijf gaat, zal altijd voor zichzelf een omgeving scheppen en een sfeer, waarin hij niet thuishoort, waarin hij niet past; iets wat hem absoluut niet de rust geeft, die hij feitelijk verlangt. Het is noodzakelijk, dat in dit zoeken naar sfeer niet wordt gelet op het stoffelijke, maar dat men zoekt naar het geestelijk element en daaraan stoffelijk uiting geeft.

Het laatste klinkt u misschien wat eigenaardig. Ik zal proberen het u duidelijk te maken. Het kan zijn, dat u een geschil hebt met uw medemensen, een geschil misschien met uzelve omtrent handelwijzen. Misschien meent ge, dat uw burens en uw naaste omgeving u wat vijandig zijn of te zeer kritisch; dat ze te lichtzinnig zijn of te zwaar op de hand. Deze mening op zichzelf openbaart zich in elke reactie, in elke handeling. Daardoor bouwt u een sfeer, die onevenwichtig en onvredig is. Zo baart u voor uzelf een verwarring, die werkelijke innerlijke vrede of innerlijk geluk onmogelijk maakt. U wordt voortgejaagd en u hebt geen rust. Wilt u echter komen tot bezinning, dan is ook die rust noodzakelijk. Dan is dit ondergaan van de wereld noodzakelijk.

Dat kunt u alleen tot stand brengen door uw omgeving zelf te accepteren, zonder enige kritiek, zonder enig verwijt. "Op dit ogenblik is alle geschil," zo moet ge uzelf zeggen; "uitgeschakeld. Ik ben het misschien niet geheel eens met de verlangens of de gedachten van een ander, maar dat interesseert mij niet. Deze dingen gaan mij niet aan. Er is een essentiële eenheid, waaraan wij niet kunnen ontkomen. En deze essentiële eenheid ligt veel verder dan elke stoffelijke vorm of maatschappelijke binding ons kan voeren. Zij ligt in een direct goddelijk contact, dat

onze paden heeft doen convergeren tot op dit punt, waarin wij elkaar ontmoeten. Dat onze paden verder zal voeren in een eenheid, tot aan het einde alle dingen een geworden zijn."

Wij moeten de cosmische zin van de dingen begrijpen. Dan kunnen wij de sfeer scheppen. U denkt misschien, dat die sfeer wordt geboren door dat ene bloemetje, door dat kaarsje, dat een ogenblik opvlamt. U meent misschien, dat die sfeer geboren wordt uit de zachte en stemmige muziek op de achtergrond, of het muzikale kunstwerk, waarin u een ogenblik ondergaat. Dat is allemaal waan. Deze dingen zijn hoogstens een uiting van uw eigen honger, uw eigen verlangen, van uw eigen mening omtrent de wereld. Van binnen, in u, zit de kracht, waardoor u uw omgeving in de sfeer van eenheid kunt vangen.

Elke sfeer van eenheid is in feite een misschien tijdelijke binding, waardoor een groter geheel aan vermogen en aan bewustzijn ontstaat. Hoe groter de eenheid van bewustzijn en hoe groter het bewustzijn als geheel is geworden - zelfs al bent u dan misschien het middelpunt en is het bijkomende maar een kleiner element - betekent het een vergrote mogelijkheid om de goddelijke waarheid te ervaren, betekent het een vergrote mogelijkheid om tot eenheid te komen met het Goddelijke. Het betekent gelijktijdig een vermindering van de invloeden van buiten, die u zouden kunnen verstoren, die u tot ongeluk of mismoedigheid zouden kunnen aanzetten. Daarom is die sfeer zo belangrijk. Ze geeft u meer kracht, ze geeft u meer vermogen om grótere krachten te ontvangen, om groter bewustzijn ook in uzelf te bewaren als een soort memento aan de vliedende eenheid, die voor een kort ogenblik werd geschapen.

Vanhier uitgaande zult u begrijpen, dat of we nu spreken over Kerstmis of over andere dagen het voor elke mens, die naar bewustwording zoekt, belangrijk is juist deze sfeer tot stand te brengen, dit gevoel van vredigheid, van harmonie en van eenheid. Dat het de moeite waard is je eigen mismoedigheden of je kritiek of de wijze, waarop je aan anderen eisen stelt, tijdelijk eens te onderdrukken, alleen opdat er eens een ogenblik van harmonisch zijn zal kunnen ontstaan.

Het zal u ook duidelijk zijn, dat men voor een ogenblik van dergelijke harmonie en eenheid veel mismoedigheid, veel beproeving zal kunnen doorstaan zonder ook maar iets armer te worden. Want uit deze sfeer, deze eenheid van gedachten, groeit immers een contact met het Goddelijke. Een enkele lichtstraal uit het goddelijk licht is meer waard dan het lijden van een mensenleven. Wanneer je die lichtstraal ontvangt, dan wordt dit je bevestigd. Voor die tijd lijkt het een vage stemming. Het is de moeite waard het te proberen.

Het lijkt u misschien, dat uw wereld betrekkelijk reddeloos en radeloos is. We zien sociaal al een teruggang. Het heet, dat de welvaart vooruitgaat, maar in feite worden we steeds armer, zo denkt u. We worden steeds minder vrij. Er dreigt steeds meer oorlog. Steeds wreder wapens worden voorbereid en steeds cynischer spreekt men over vrede, terwijl aan alle kanten het bloed vloeit. In die wereld is er geen uitweg, tenzij door deze; vrede. Door dit innerlijk je onttrekken aan datgene, wat de wereld aan fouten biedt. Door het ervaren van het goede, dat innerlijk geschapen wordt, dat innerlijk ervaren wordt en dat gereproduceerd wordt in de sfeer, die wij voor de omgeving scheppen.

En dan is dit mijn kleine bijdrage aan de betogen van vandaag. Ik hoop, vrienden, dat u mij niet euvel duidt, dat ik op deze wijze spreek, daarmee misschien het wijdingskarakter wel wat meer door een leringkarakter vervangende. Maar ook daarmee hebben wij een zekere sfeer geschapen. Bij u de sfeer van zoeken te begrijpen en te luisteren, een sfeer, waarin iets meer van onze eenheid geestelijk tot uiting kan komen. Als u zelf leert hetzelfde te scheppen onverschillig of de basis nu is stoffelijk of geestelijk sentiment, weten, wetenschap, aanvoelen, intuïtie of wat anders, wanneer die sfeer er is, dan is het goed. Dan komen wij een stap verder. Ik wens u toe, dat u menige stap verder zult komen en dat hetgeen ik gezegd heb u daarbij een klein hulpmiddel kan zijn. Ik wens u allen verder een aangename zondag.

HET STAPVOETS GAAN

Een mens snelde voort, gejaagd door de haast en dacht zo het leven te winnen. Hij snelde langs wegen en velden en beemd, door berg en langs afgrond. Maar ergens van binnen, daar was een leegte van begrip en besef, een niet-weten omtrent een eigen weg. Zo heeft hij één schrede verkeerd gedaan. Hij kan nu niet meer langs de wegen gaan. Hij viel in een afgrond, ligt verpletterd terneer. Misschien dat hij na heel veel eeuwen weer eens op de aard mag treden.

Maar verloren werd de mogelijkheid van 't heden in lust om al te snel te gaan.

Een mens, voorzichtig, vol van rede, zei: 'k Verzet mij gene schrede, wanneer ik niet heel zeker ben, dat dit de juiste is, 'k Aanvaard niet zonder onderzoek t gemis van 't redelijk element.

'k Wil weten waar ik ben, 'k wil weten hoe 'k moet gaan. En 'k zal dus blijven stil te staan, totdat de weg mij is geopenbaard. Die mens bleef stille staan, hij ging geen schrede verder. Zijn leven was niets waard.

Er was een mens, die op zijn baan onzeker was van al, wat hij nog moest beleven. En ondanks innig, hartstochtelijk streven niet snel nog durfde gaan in 't onbekend gebied. Hij ging slechts stapvoets voort, maar rusten deed hij niet.

En na een lange weg, zo stapvoets afgelegd, stond hij toen voor een poort en vond daarin het recht om verder te gaan in een wereld, waar 't woord geopenbaard is op een andere wijs. Zo kan men soms in 't langzaam gaan leren meer nog te verstaan van al, wat in de schepping leeft, wat aan het leven waarden heeft gegeven, dan in het al te snel en stormachtig streven, dat de aarde haast verlaat. Zolang slechts liefde blijft tot 't pad en 't stil aanvaarden van de weg, dan heeft het leven doel.

Want, mijne vrienden, stapvoets gaan, het langzaam verdergaan, totdat we ten slotte de uitweg vinden, het punt, waar wij kunnen zeggen; "Hier hebben wij de openbaring gevonden." is beter dan voort te gaan zonder te beseffen. Het is beter langzaam elk geheim te onderzoeken en te ervaren vooral wanneer dit gaat langs innerlijke weg dan te verwerpen en terzijde te leggen of eenvoudig voorbij te snellen met de opmerking; "Ach, dat is niet zo belangrijk, wanneer ik maar resultaten zie."

Je moet in het leven meer durven doen en meer kunnen doen dan alleen maar stilstaan en het leven te schouwen. Maar je moet ook meer beleven, meer in jezelf ervaren, dan een vluchtig in je opnemen mogelijk maakt van al, wat er aan openbaringen is. Je hoeft een ander ook niet te bekritisieren, wanneer die een ander tempo heeft in het leven dan jij of een andere wijze gebruikt om voor zichzelf tot een openbaring te komen. Want de wegen van alle mensen zijn verschillend. En ook het vermogen van elke mens is anders. Wat de een intuïtief begrijpt, zal de ander misschien langs moeizaam denken en zoeken moeten leren. Waar de een onmiddellijk de rede prijsgeeft om het grotere ervaren te ontvangen, daar zal de ander lang moeten worstelen, voordat hij de rede zover terzijde heeft gesteld, dat hij een innerlijke waarheid vindt. Het hindert niet wat anderen doen, wanneer wijzelf maar langzaam gaan, langzaam verdergaan.

Wij trekken al te gaarne de sporen als ploegend in het hemelveld, waarin 't gebeuren van tevoren door de Schepper word gesteld en vastgelegd als eeuwig recht.

Wij schrijden voort. En komt de Oogster en snijdt Hij eens het rijpe graan, dan blijft ons nog de voor van 't leven. Maar vallen doet de gouden waan, waarin wij eens dachten te streven.

De waan is 't voedsel voor nieuwe wereld, is nieuwe schepping, nieuw heelal. En uit ons zijn dan weer geboren krachten zonder tal, die trekken nieuwe voren.

Want hebben wij het veld doorschreden, verenigd door ons stil ervaren de toekomst en 't verleden met 't heden, wij hebben onze weg geschreden en leerden anderen voort te gaan.

Ga zachtkens, zoetekens en laat u niet verleiden om vol van krijgsrumoer het leven te doorschrijden,

Ga stil en zacht zoals het leven. En leg uw spoor in 's Heren macht. Opdat gij aan het eind van 't leven kunt zeggen; "Ziet, 't werd al volbracht. Ik heb u, Meester, rijke oogst gegeven."